

**ВИЗНАЧЕННЯ ПОЧАТКОВОГО МОМЕНТУ
ВИНИКНЕННЯ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ
У СВІТЛІ УНІВЕРСАЛЬНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ВІДНОСИН ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ**

Одне з важливих питань для дослідження складу злочину вбивства – це розв'язання проблеми з'ясування моменту початку життя людини. Складнощі полягають у тому, що народження, як життя і смерть, є не миттєвими актами, а тривалими процесами. Тому вже здавна здійснюються спроби визначити межу, за якою знищення дитини в утробі матері слід вважати вбивством.

Велику увагу дослідженню злочинів проти життя приділяв М.С. Таганцев. Якщо при вбивстві дорослої людини, підкреслював він, нікому не спадає на думку вирішувати, чи був потерпілий живою істотою до цього моменту, то під час позбавлення життя новонародженої дитини, навпаки, останнє має бути доведеною обставиною, щоб нанесені пошкодження відповідали основним ознакам цього злочину [14, с.24]. У юридичній літературі стосовно питання початку кримі-

нально-правової охорони життя людини існують різні точки зору.

На думку М.Д. Шаргородського, початком самостійного життя слід вважати появу дихання, хоча інколи кваліфікується як убивство розтrocення голівки дитини, яка з'явилась зовні під час пологів [18, с.15]. О.В. Лукічев називає первинним моментом кримінально-правової охорони життя людини появлення в процесі пологів будь-якої частини тіла дитини поза утробу матері [11, с.9, 10]. Згідно з позицією О.М. Красикова [6, с.9], яку поділяє Т.В. Кондрашова [9, с.12], таким моментом треба вважати час, коли констатується повне витіснення або виймання продукту запліднення з організму породіллі, тобто коли плід відділився від утроби вагітної жінки (за винятком неперерізаної пуповини) і в нього з'явилися дихання, серцебиття, пульсація пуповини або мимовільні рухи мускулатури.

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

А.А. Піонтковський недвозначно висловлювався за те, що вбивство новонародженого – це позбавлення його життя не тільки після відділення плоду від утроби матері, а й під час пологів, коли дитина ще не почала самостійне позаутробне існування [10, с.22]. Таку ж точку зору поділяють С.В. Бородін [1, с.48], В.В. Сташис і М.І. Бажанов [13, с.7], В.І. Борисов і В.М. Куц [2, с.6] і вона в наш час є найбільш поширеною.

Цікавий випадок наводить Т.В. Кондрашова: 30 травня 1996 р. в Канаді 28-річна жінка народила хлопчика, з голови якого лікарі вийняли свинцеву кулю. Породілля зізналася, що за 2 дні до пологів вистрелила з пневматичної зброї собі у піхву, але дитина випадково залишилась живою. Суддя погодився з доводами про те, що замаху на позбавлення життя немає, оскільки відповідно до законів Канади воно розпочинається з моменту повного відділення плоду від тіла матері, тобто в даному випадку людини як такої ще не було [9, с.10]. Цей приклад наочно демонструє складність питання про відповідальність за вбивство, коли тіло дитини на момент посягання ще знаходиться у череві матері. На думку О.М. Попова [12, с.31], оскільки вплив на плід відбувався після 22 тижнів вагітності і становить

собою штучне викликання перенесених пологів, то за Кримінальним Кодексом Російської Федерації такий випадок треба було б кваліфікувати як діяння, спрямоване на спричинення смерті живій людській істоті, яка досягла необхідного внутріутробного розвитку для продовження свого існування поза тілом породіллі.

За нашим переконанням життя людини розпочинається задовго до її народження, про що свідчать і останні наукові дослідження. Так, на сесії Ради Європи по біоетиці (грудень 1996 р.) засвідчено, що ембріон є людиною уже на 14 день після запліднення. Протягом усього внутріутробного розвитку плід не можна вважати частиною тіла вагітної жінки, його неможливо розглядати як орган чи частину тіла організму майбутньої породіллі. Через декілька днів після запліднення у плода починає формуватися дихальна й нервова системи, система травлення, внутрішні органи. Через 18 днів з'являється серцебиття, на 21 добу запускається власна система кровообігу, причому кров плода не змішується з кров'ю вагітної й може навіть відрізнятись за групою. Через 6 тижнів плід уже рухається, через 8 – він уміє смоктати палець, може тримати, якщо таке станеться, покладений на долоню предмет. Він відчуває біль, може висмикнути

руку, якщо трапиться її вколоти. У 10-11 тижнів у плода вже можна зняти відбитки пальців, рухаються його язик та очі; у 11-12 тижнів він дихає й реагує на світло, тепло й шум, всі системи його організму повністю сформовані. У 14 тижнів серце плода перекачує вже 24 літри крові на добу.

Г.О. Кирпичников [7, с. 47] часом виникнення самостійного життя, в т.ч. людини, визнає момент привнесення свідомості у будь-яке фізичне тіло. Схожої точки зору дотримується В.П. Казначєєв та група вчених Новосибірського університету [3, с. 41, 43]. На їх думку, людина, як планетарно-астральне утворення, формуючи свій інтелект, спочатку входить в узгодження, а потім у поступове розузгодження з тілом, у якому виникає і співіснує протягом певного часу. Її мозок, як суб'єкт, розташований у тілесній структурі, синхронізується з тілом у вітальному циклі з відтворення і зберігання поколінь, запобігаючи зникненню виду живої істоти. Однак з віком мозок усе більш співвідноситься із хвильовим простором космосу, стає більш самостійним суб'єктом, якому вже недостатньо енергетичного матеріалу у виді окисних процесів. Поступово він входить у протиріччя зі своїм носієм – тілом і змінює численні гомеостатичні процеси в організмі, що викликає хворобу та руйнування

тіла. Мозок при цьому виживає, з віком його диктатура стає більш жорсткішою, спрямованою в живий космічний простір. Тіло поступово відстрілюється, як запущена в космос ракета відстрілює першу, другу або третю ступінь. Із затуханням окисно-відновлювальних процесів існування в організмі білково-нуклеїнової форми завершується природною смертю, а його хвильова форма поступово нарощує термодинамічні властивості, віддаляється й на останок залишає кліткові утворення тіла, повертаючись, скоріш за все, в геокосмічний простір живих інтелектуальних потоків. Іншими словами, життя відділяє свою хвильову (соліторно-голографічну) форму і зливається у безсмерті з безмежно живим простором космосу.

Але ж тоді, зважаючи на наведені міркування, треба констатувати, що життя починається з моменту привнесення певної інформації (хвильової соліторно-голографічної форми) у білково-нуклеїновий організм, під якою в цьому випадку можна розуміти: (а) за І.Й. Юзвішиним – фундаментальний генералізаційно-єдиний безпочатково-нескінченний законопроцес автоосциляційного, резонансно-сотового, частотно-квантового і хвильового відношення, взаємодії, взаємоперетворення і взаємозбере-

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

ження у просторі й часі енергії, руху, маси й антимаси на основі матеріалізації й дематеріалізації в мікро- й макроструктурах Всесвіту, або (б) за визначенням ЮНЕСКО – універсальну субстанцію, що пронизує всі сфери людської діяльності, служить провідником знань і думок, інструментом спілкування, взаєморозуміння та співробітництва, утвердження стереотипів мислення й поведінки тощо [5].

Сучасними дослідженнями в галузі фізики доведено, що все навкруги є інформацією. Всесвіт становить собою величезну плаваючу голограму, в будь-якій точці якої міститься інформація про весь оточуючий світ, але вона закодована в голографічних інтерференційних мікроструктурах [15, с.14]. Ця теза була доведена одним з найбільш видатних фахівців у галузі квантової фізики Д.Бомом [4]. Взагалі голограма становить собою зареєстровану на фотопластинці інтерференційну картинку, яка утворена двома когерентними пучками світла: один іде від джерела (опорний пучок) і віддзеркалюється від об'єкта, освітленого тим же джерелом (предметний пучок) [16, с.67]. Джерелом когерентного світла виступає лазер. Для відновлення зображення предмета за допомогою голограми її висвітлюють тим же опорним пучком, що

був використаний для її одержання. Якщо голограму освітлювати опорною хвилею від джерела, в результаті дифракції світла на інтерференційній структурі голограми в дифракційному пучку відновлюється копія предметної хвилі й на певній відстані з'являється удаване об'ємне (хвильове) зображення об'єкта, яке дуже важко відрізнити від оригіналу. Тримірність зображення таких об'єктів дивовижно реальна. Можна обійти голографічну картинку й побачити її під різними кутами як реальний об'єкт, однак при спробі доторкнутися до неї рука просто пройде крізь повітря.

У голограми є ще одна незвичайна властивість. Якщо від голографічної плівки відрізати маленький шматок, освітити його лазером, зображення все одно залишиться цілим. На відміну від звичайних фотографій, кожна невелика частка такої плівки містить усю інформацію про ціле. Крім того, на голографічній пластині можна послідовно записати декілька зображень тільки завдяки зміні кута, під яким лазер її освітлює. З кількістю інформації, яку можна зафіксувати голограмою, важко порівняти жоден з існуючих засобів збереження інформації.

Що стосується інформаційних потоків, доктор філософських наук В.О. Колеватов указує,

що вже давно людство дійшло до розуміння того, що поруч з визнаними 2-ма потоками обміну (речовина та енергія) існує третій, найважливіший і, можливо, ключовий для наукового вирішення проблеми сутності життя, – потік обміну інформацією, який виявляється для живої й будь-якої істоти важливішим від потоку речовини й енергії [8, с.23]. На думку дослідника психофізичних явищ академіка Ю.О. Фоміна, прийшов час значно розширити розуміння поняття «інформація» й розглядати її як невід’ємну ознаку матерії або як форму її існування [17, с.96].

Це пов’язує момент виникнення життя з рухом і властивостями інформації в широкому розумінні цього явища.

Таким чином, спираючись на викладене, можемо зробити висновки, що стадія виникнення життя людини – це фактично момент заселення фізичного тіла як певної щільної оболонки певною інформацією – хвильовою

соліторно-голографічною формою. Воно відбувається завчасно й набагато раніше до настання фізіологічних пологів. Тому посягання на життя плоду стає посяганням на життя людини. Однак слід враховувати той факт, що за певними показниками штучне переривання вагітності є офіційно дозволеним, а за незаконне проведення абортів передбачено кримінальну відповідальність у ст. 134 КК України. Узгодити розбіжності між кримінально-правовим визначенням початку посягання на життя людини (на відміну від посягання на плід), з одного боку, й розумінням початкового моменту її життя з точки зору сучасних поглядів у світлі універсальності інформаційного простору – з другого, можливо шляхом удосконалення санкції ст. 134 КК України через її наближення до міри покарання, передбаченої статтями 115 і 119 КК України за умисне вбивство і вбивство через необережність.

Список літератури: 1. *Бородин С.В.* Ответственность за убийство: квалификация и наказание по российскому праву. – М.: Юрид. лит., 1994. – 90 с. 2. *Борисов В.И., Куц В.Н.* Преступления против жизни и здоровья: вопросы квалификации. – Харьков: Консум, 1995. – 104 с. 3. *Казначеев В.П., Акулов А.И., Кисельников А.А.* и др. Выживание населения России. Проблемы «Сфинкса XXI века». – Новосибирск: Изд-во Новосиб. ун-та, 2003. – С. 40 – 48. 4. http://ru.wikipedia.org/wiki/Бом,_Дэвид 5. <http://uk.wikipedia.org/wiki/інформація> 6. *Красиков А.Н.* Уголовно-правовая охрана прав и свобод человека в России. – Саратов: изд-во Саратов. юрид. ин-та, 1996. – 122 с. 7. *Кирпичников Г.А.* Энергоинформационная структура мира и его связи // Некомпьютерные информационные технологии БЭИТ – 2004. – Сб. докл. на VII Междунар. науч. конгрессе. – Барнаул: Наука, 2004. – Т.1. – С.47 – 48 8. *Колеватов В.А., Колеватов Г.А.* Управляющая информация и четырехмерное время как новые предметы физики. – Москва: София, 2005. – С. 23 – 31. 9. *Кондрашова Т.В.* Проблемы уголовной ответственности за преступления против жизни, здоровья, половой свободы и

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

половой неприкосновенности. – Екатеринбург: Пресс, 2000. – 205 с. **10.** Курс уголовного права: В 6-ти т. – Т.5 / Под ред. А.А. Пионтковского и др. – М.: Юрид. лит., 1971. – 180 с. **11.** Лукичев О.В. Детоубийство: уголовно-правовая и криминологическая характеристика. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 1996. – 200 с. **12.** Попов А.Н. Преступления против личности при смягчающих обстоятельствах. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2001. – 465 с. **13.** Сташиц В.В., Бажанов М.И. Преступления против личности в УК УССР и судебной практике. – Харьков: Вища шк., 1987. – 212 с. **14.** Таганцев Н.С. О преступлениях против жизни по русскому уголовному праву. СПб.: Борже, 1870. – 390 с. **15.** Талбот М. Голографическая Вселенная. – М.: Изд. дом «София», 2004. – 98 с. **16.** Физический энциклопедический словарь – М.: Сов. энцикл. – 1984. – 670 с. **17.** Фомин Ю.А. Познание тайны. – М.: Рос. народ. акад. наук, 1995. – 196 с. **18.** Шаргородский М.Д. Ответственность за преступления против личности. – Л.: Изд-во АН СССР, 1953. – 155 с.

Надійшла до редакції 16.05.2009 р.

УДК (301+616.89.442):343

О.В. Губанова, канд. юрид. наук
*Таврійський національний університет
ім. В.І. Вернадського, м. Сімферополь*

СОЦІАЛЬНІ Й БІОПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЯК ДЕТЕРМІНАНТИ ЗГВАЛТУВАНЬ

Проблема детермінації злочинності є центральною в кримінології і, за влучним визначенням Г.А. Аванесова, належить до категорії, так би мовити, вічних [Див.: 1, с. 170]. Вивчення чинників злочинності розкриває сутність цього негативного соціального явища, пояснює його походження, вказує, від чого залежить поширення злочинності, що сприяє її існуванню, а що цьому протидіє. Однак при їх дослідженні виникає безліч питань, що вказує на безумовну актуальність цієї проблеми.

Питанням теорії детермінації злочинності присвячені праці таких видатних вітчизняних і російських дослідників, як А.П. Закарлюк, Н.М. Ярмиш, О.М. Костенко, І.М. Даньшин, Н.Ф. Кузнецова, А.І. Долгова та ін. І коли йдеться про чинники злочинності, ми бачимо, що в них так чи інакше відбиваються причини й умови кожного конкретного злочину, його специфіка й механізм учинення, особа злочинця й умови її формування, мотиви конкретних злочинів, кримінальна ситуація, відносини «злочинець –